

Menestyvä maitotila

Uutisia Lantmännen Agrolta • Kevät 2021

Ajankohtaista!

Näin lasketaan
rehujen hiilijalanjälki

→ SIVU 3

Leea Paananen
on yritteliäs
monitoimimainen

→ SIVU 8-9

Miten vasikasta
tulee kestävä
lehmä?

→ SIVU 10

Lantmännen
Agro

Menestyvä maitotila

Lantmännen Agron toimittama julkaisu suomalaisille lypsykarjatilaille.

Kannen kuva: Heidi Kinnunen
Kuvassa Leea Paananen

Lantmännen Agro Oy
Jaakonkatu 2, Vantaa
Puhelinvaihe 0207 708 800
lantmannenagro.fi

Parasta suomalaiselle maataloudelle

Me Lantmännen Agrolla autamme asiakkaitamme tuottamaan kuluttajille terveellistä ruokaa kestävästi, tehokkaasti ja taloudellisesti kannattavasti eläinten hyvinvointia edistäen.

Toiminnan ytimessä ovat vahva lehmien ruokinnan erikoisosaaminen sekä innovatiiviset ja ekologiset huippurehut, jotka mahdollistavat maitotiloille paremmat tuotokset.

Kannamme vastuumme pellosta pöytään

Lantmännen on maatalousosuuskunta ja johtava toimija maatalouden, koneiden, bioenergian ja elintarvikkeiden alalla Pohjoismaissa. Tutkimus ja kehitys sekä koko arvoketjun kattava liiketoiminta varmistavat, että voimme toimia vastuullisesti aina pellosta pöytään.

lantmannen.fi

Edelläkävijän on ennakoitava

Aurinko paistaa monin paikoin vielä hangille, mutta päivän pidentyessä ajatukset kääntyvät useilla jo kohti kevättä ja kesää. Nyt onkin hyvä pysähtyä pohtimaan ovatko suunnitelmat riittäviä ja vastaavatko ne kuluneen talven aikana toimintaympäristöön tullesiin haasteisiin omassa yrityksessä.

Perinteisten viljely- ja ruokintasuunnitelmien rinnalla korostunevat varmasti myös kysymykset investointien tarpeista, maito- ja lihamarkkinan kehityksestä, tuotantopanosten ostoajankohdista, -sopimuksista ja hintakehityksestä, rahoituksesta, ilmastovaikutuksista, tuotanto- ja eläinmääristä sekä maidon pitoisuuksista.

Vaikka kustannusten hallintaa tulee tehdä, säästäminen väärässä paikassa ei kannata. Lyhyen ajan säästöillä on pitkän ajan negatiiviset vaikutukset. Maidon pitoisuudet, oikea ja riittävä väkirehutäydennys, vasikoihin ja siirtymäkauden lehmiiin panostaminen sekä hyvä säilörehun sato ja laatu ovat edelleen keskeisiä menestystekijöitä. Suunnittelu ja tuumaus auttavat löytämään oikeita ratkaisuja.

Emme voi välttää kuluttajarajapinnasta tulevaa ilmastokeskustelua, kun teemme työtämme nautaketjussa. Yhdessä voimme tehdä toimenpiteitä kohti meijeri- ja lihaketjun asettamia hiilineutraaliustavoitteita. Olemme laskeneet valmistamiemme rehujen hiilijalanjäljen. Tätä tietoa voidaan hyödyntää tarpeen mukaan tilakohtaisissa laskelmissa tai toimenpiteiden suunnittelussa.

Uusimman asiakastytyväisyystutkimuksemme tulokset ovat rohkaisevia. Kiitos vastauksista. Panostuksemme ruokintaosaamiseen ja rehujen tuotevalikoimaan näkyy vahvuusinaamme edelleen tuloksissa. Uskomme, että osaaminen yhdessä asiakaskokemuksen kehittämisen kanssa ovat edelleen tärkeitä menestystekijöitä, joita hyödyntämällä voimme tarjota parasta myös tulevaisuudessa.

Hyvää kevättä kaikille!

Mikko Korhonen
rehuliiketoiminnan johtaja
Lantmännen Agro

Rehujen hiilijalanjälki tuotekortille

Kaikista rehuistamme on saatavilla CO₂-ekv-arvo. Ilmoitamme sen tuotekortilla, johon lasketaan kullekin tuotteelle tehtaidemme keskimääräisellä reseptillä volyymin mukaan painotettu arvo.

Ilmastoviisasta laskentaa rehuille jo yli 10 vuotta

Lantmännenin panostus ilmastolaskentaan on tuonut tuloksia, silläaudanrehujemme ilmastovaikutus on pienentynyt yli 30 % viimeisen 10 vuoden aikana.

Teksti: Merja Holma

Rehujemme CO₂-ekv-arvojen laskenta perustuu pääosin pohjoismaissa yleisesti käytettyyn malliin ja GFLI (Global Feed LCA Institute) tietokantaan, joka on koottu eri tutkimuksista. Uuden tutkimustiedon myötä arvoja päivitetään.

Jokaisen rehun CO₂-ekv-arvot laskettavissa

Lantmännen Agro on lisännyt raaka-aineiden CO₂-ekv-arvot rehujen optimointiohjelmaan, joka on mahdollistanut yksittäisten rehujen arvojen laskennan jo useiden vuosien ajan. Tämä auttaa kehittämään entistä ympäristöystävällisempiä tuotteita, kun voimme jo tuotteiden kehitysvaiheessa valita sopivia raaka-aineita, esimerkkinä Hero-rehut.

Rehujen elinkaarianalyysi laskennan pohjana

Rehun ilmastoarvo on mittari siitä, miten paljon se tuottaa kasvihuonekaasuja elinaikanaan. Laskenta tehdään elinkaarianalyysin (LCA) perusteella, jossa eri osa-alueiden vaikutukset lasketaan yhteen. Tämä sisältää mm. yksittäisten raaka-aineiden ilmastovaikutuksen, kuljetusten aiheuttamat päästöt sekä energian käytön rehun valmistuksessa.

Yksittäisten raaka-aineiden CO₂-ekv-arvojen laskenta alkaa viljelytoimenpiteistä, energian, lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käytöstä. Nämä seikat on otettu huomioon GFLI-tietokannassa. Laskennassamme on mukana myös ns. maan käytön muutoksen vaikutus (LUC).

Kun raaka-ainetta jalostetaan useammaksi komponent-

tiksi, pitää ilmastovaikutus kohdentaa eli allokoida eri osien välillä. Esimerkkinä rypsin siemen, josta saadaan päätuotteena öljyä sekä sivutuotteena rouhetta. Käytännössä ilmastovaikutus jaetaan usein taloudellisen arvon mukaan.

Kuljetuksen ja valmistuksen vaikutus

Laskemme jokaiselle raaka-aineelle käsittelyyn ja kuljetuksen vaikutuksen viljelijältä tai tavarantoimittajalta rehu-tehtaamme siiloön. Ulkomailta tuoduilla raaka-aineilla kuljetus lasketaan alkuperämaasta Suomeen sekä vastaanottavasta satamasta rehutehtaille. Kuljetusten vaikutuksia laskettaessa otetaan huomioon mm. matkan pituus, kuljetuserän koko sekä kuljetusmuoto kuten rautatie, reikka tai laiva.

Rehujen valmistus tehtaillamme aiheuttaa myös ilmastovaikutuksen, joka on tyypillisesti vain muutama prosentti valmiin rehuseoksen arvosta. Pääosa valmistuksen vaikutuksesta muodostuu rakeistukseen ja lämpökäsittelyyn tarvittavasta energiasta, joka on Suomessa suurempi kuin tyypillisessä Euroopan rehutehtaassa. Salmonella torjunnan vuoksi lämpökäsittely on voimakkaampi.

Laskemme CO₂-ekv-arvon valmiille rehuseoksillemme tehtaalla. Tuottaja voi halutessaan laskea kuljetuksen vaikutuksen tilalleen. Esimerkiksi 100 km kuljetusmatka täysin kuormin lastattuna aiheuttaa 7,2 g CO₂-ekv ilmastovaikutuksen kilolle rehua.

Kannattavan tuotannon perusteet

**Kotoisten rehujen oikea täydennys on kulunee-
na talvena ollut entistäkin oleellisempaa, kun
väkirehut ovat olleet tavanomaista hintavam-
pia ja sopimustuotanto on rajoittanut joidenkin
tuottajien maitomäärää. Korkeat maidon pitoi-
suudet ja hyvä eläinterveys parantaa tällöinkin
tuottavuutta.**

Teksti: Merja Holma

Karkearehun tuotantokustannuksen pienentäminen, säilörehun hyvä sulavuus ja säilönnällinen laatu auttavat alentamaan maidon tuotannon kuluja. Hyvä rehuhyötysuhde varmistaa, että panokset on kohdennettu oikeaan kohtaan. Maitotuotto miinus rehukustannus on hyvä mittari arvioimaan ruokinnan onnistumista.

Älä säästä väärästä paikasta

Kun halutaan karsia kustannuksista, ei kannata tehdä lyhyen ajan säästöjä, joilla on pitkän ajan negatiiviset vaikutukset. Siirtymäkauden lehmiin pitää panostaa. Sillä on pitkän ajan vaikutus tuotokseen, terveyteen ja hedelmällisyyteen. Maidon pitoisuuksista ei myöskään kannata tinkiä, kun maitotiliä halutaan suuremmaksi.

Lehmäkohtainen energiakorjattu maitotuotos korreloi rehun hyväksikäytön kanssa. Korkeatuottoiset lehmät käyttävät suuremman osan rehustansa maidon tuottamiseen. Matalan tuotoksen lehmillä iso osa rehusta kuluu ylläpitoon. Kannattaa miettiä laittaisiko jonkun lehmän pois ja väljentäisi navettaa, jos sopimusmäärä on täysi. Väljempi navetta vähentää lehmien stressiä, parantaa terveyttä, hedelmällisyyttä ja rehun hyväksikäyttöä.

Pienempi hiilijalanjälki, vähemmän työtä

Pienemmällä lehmämäärällä tuotettu maito säästää myös ympäristöä. Maidon hiilijalanjälki on pienempi, kun tuotos nousee. Nurmisatoon panostaminen vaikuttaa samaan

suuntaan. Tehokas tuotanto sekä pellolla että navetassa on edellytys hiilineutraalille maidontuotannolle.

Jokainen eläin navetassa vaatii työtä, vaikka tekniikka onkin apuna. Työmäärä vähenee, kun maitokiintiö tuetaan hyvälypsyisillä lehmillä, joita tarvitaan vähemmän.

Analysoi karkearehut

Väkirehun määrää voidaan pienentää, kun säilörehun sulavuus ja säilönnällinen laatu on hyvä. Tämä on paras tapa säästää ruokintakustannuksista, jos nurmi on tuotettu edullisesti. Hyvälaatuinen nurmirehu ja oikea täydennysväkirehu pitää tuotoksen ja pitoisuudet korkealla.

Valkuaisruokinnan osalta kannattaa myös hakea rajoja, kun valkuaisrehujen hinnat ovat koholla. Suomessa ruokitaan jopa turhankin paljon rypsiä, koska se on ollut edullinen tapa varmistaa tuotos. Kun säilörehun OIV-arvo on hyvä, voidaan mahdollisesti valita matalamman valkuaispitoisuuden täysrehu tai pienentää appeessa rypsin osuutta.

Syöntimäärällä on väliä

Toisinaan ihmetellään, miksi tilojen välillä on iso ero maitotuotoksessa ja kannattavuudessa, vaikka rehut analyysien mukaan ovat samankaltaisia. Tutkimuksissa on nähty, että syöntimäärä on tärkein vaihtelun aiheuttaja.

Syöntiin vaikuttaa muun muassa minkälaiset ruokintakäytännöt ja olosuhteet navetassa on. Onko ruokintatilaa riittävästi, mikä on rehuannoksen koostumus eli miten ape on tehty? Onko se tasaista, pääsevätkö lehmät valikoimaan?

Onko apetta aina saatavilla, kuinka monta kertaa se jaetaan tai kuinka usein sitä työnnetään lehmien lähelle? Parhailla tiloilla sitä lykitään jopa muutaman tunnin välein. Siirretäänkö appeen jämat esimerkiksi vanhemmille hiehoille vai odotetaanko, että lehmät putsaavat pöydän?

Ehkä tässä löytyisi hiukan parannettavaa, jolla sekä syöntiä että tuotosta lisätään.

Maidon pitoisuuksien merkitys kasvaa

Maidon hinnasta suuri osa muodostuu valkuaisesta ja rasvasta. Jos sopimusmäärä rajoittaa litrojen tuottamista, hyvien pitoisuuksien merkitys kasvaa entisestään. Ruokinnan oikealla optimoinnilla voidaan kohottaa maidon rasvaa ja valkuaista sekä maitotiliä.

Teksti: Merja Holma

Päivittäinen keskimaito ei vielä kerro, mikä on maidosta saatava tulo. Maidon pitoisuudet vaikuttavat maidon hintaan. Eurokorjattu maito €KM[®] kertoo maitomäärän, joka on suhteutettu pitoisuuksien todelliseen taloudelliseen arvoon. €KM[®] helpottaa vertaamaan eri lehmien, eri tilojen sekä eri ruokintojen todellista kannattavuutta.

Esimerkin tilalla A keskimaito on reilu 6 kiloa pienempi kuin tilalla B, mutta pitoisuudet paremmat, jolloin €KM[®] on samalla tasolla ja maitotili sama. Kun näillä esimerkin

tiloilla kummallakin on 1,2 milj kg maitosopimusmäärä, hyöttyy tila A noin 75 000 € vuodessa parempien pitoisuuksien ansiosta.

Ruokinnan rooli merkittävä

Ruokinnan ohella maidon pitoisuuksiin vaikuttavat muun muassa eläinainees, lypsykauden vaihe, vuodenaika ja hellestressi.

Väkirehumäärän lisääminen nostaa valkuaispitoisuutta, mutta voimakas väkirehuuokinta alentaa yleensä rasvaa, ellei väkirehussa ole rasvaa kohottavia komponentteja kuten fraktioitua suojattua rasvaa.

Säilörehun sulavuus vaikuttaa tuotokseen ja maidon koostumukseen. Pitkälle käynyt säilörehu alentaa sekä valkuais- että rasvapitoisuutta, virheikäminen tehostaa negatiivista vaikutusta. Säilörehun korkea syönti-indeksi antaa perustan runsaalle tuotokselle ja hyvälle pitoisuudelle.

Rehurasvan laatu vaikuttaa

Suojattua fraktioitua rasvaa sisältävä rehu nostaa erityisesti maidon rasvapitoisuutta sekä energiakorjattua maitotuotosta. Maidon valkuaispitoisuus kohoaa myös verrattuna öljymäistä rasvaa sisältävään rehuun. Teho on todennettu useissa tutkimuksissa.

Lantmännen Agron pitoisuusrehut sisältävät fraktioitua suojattua rasvaa ja niillä on myönteinen vaikutus maitotuotokseen sekä pitoisuuksiin.

	Tila A	Tila B
Maitoa kg	35	41,4
Rasva %	4,6	4,0
Valkuainen %	3,6	3,0
Eurokorjattu maito €KM [®] kg	38	38

	Tila A	Tila B
Sopimusmäärä	1,2 miljoonaa kg	1,2 miljoonaa kg
Rasva %	4,6	4,0
Valkuainen %	3,6	3,0
Ero maitotuotossa € /vuosi	+75 000	

Lehmille siivet maidon- tuotantoon

Lapinlahdella Tiina ja Tuomas Kataisen navetassa vallitsee innostunut tunnelma. Pariskunta on kerännyt ympärilleen hyvän tiimin. He korostavat, että yhteistyötahojen pitää tietää, mihin pyritään.

Teksti ja kuvat: Milja Korjus

Kataisilla tulee tänä vuonna täyteen kymmenen vuotta yrittäjyyttä, ja uuteen navettaan päästiin pitkän odotuksen jälkeen lokakuun 2020 lopulla. Kovan innon lisäksi pitoisuudet ovat kovat. Viime vuoden meijerimaidon rasvapitoisuuden keskiarvo oli 4,70 ja valkuaisen keskiarvo lähes 3,80.

Samat eläimet, enemmän maitoa

Perusajatuksena kahden robotin navettaa rakennettaessa oli lisätä eläinten hyvinvointia ja antaa lehmille siivet maidontuotantoon. Keskituotoksen kehitys pysähtyi aiemmin 10 500-11 000 maitokilon välille. Nyt eläinten potentiaali saadaan uudella tavalla esiin.

Herumishuiput ovat olleet selvästi aiempaa korkeammat, vaikka alkuvaiheessa eläinmäärän noustessa on kyse monista samoista eläimistä kuin ennen. Kymmenen vuoden aikana vanhassa navetassa kaksi lehmää herui yli 60 kilon päivämaitoon.

Uuden navetan käyttöönoton jälkeen yli 60 kilon lypsäjiä on jo useampia. Etenkin ensikot ovat hyötynet, monella

maitomäärä on noussut poikimisen jälkeen 20 päivässä yli 50 kiloon.

Erityisen iloisia Tiina ja Tuomas ovat siitä, että korkeissakin tuotoksissa eläimistä moni nasahtaa kerrasta tiineeksi. Hyvässä hedelmällisyydessä he alleviivaavat valon merkitystä.

- Ruokinta ja hedelmällisyys ovat sellaisia asioita, joissa ei kannata säästää, pariskunta painottaa.

Kovat pitoisuudet

Karjasta noin puolet on holsteinia ja puolet ayrshireä. Tiinan kokemuksen mukaan pitoisuuksiin vaikuttaa enemmän lehmän suku kuin rotu. Hän aloitti tilasiemennyksen kuusi vuotta sitten.

Sekä jalostuksessa että ruokinnassa on onnistuttu, muuten ei pitoisuudet olisi sillä tasolla kuin ne nyt ovat, rasva 4,70 ja valkuainen lähes 3,80. Robottirehuna on puolitiiviste Amino-Maituri 14 000, joka on tuttu ja tehokas tuote jo entuudestaan. Rehu sisältää ainesosia, jotka vaikuttavat suoraan nostavasti maidon pitoisuuksiin.

- Maittavuutensa ansiosta se on toiminut robottirehuna hyvin, ja rae pysyy hyvin koossa, Tiina mainitsee.

Puolitiiviste robottirehuna on hyvä vaihtoehto sellaisille tiloille, jotka haluavat käyttää ruokinnassa mahdollisimman paljon omaa viljaa. Lisäksi kalliiden valkuaisraaka-aineiden aikaan valkuaisen saantia pystyy robotin kautta painottamaan lypsykauden alkuosan eläimille, jotka sitä eniten tarvitsevat. Vastaavasti appeen valkuaispitoisuutta voi silloin vähentää.

Maidon korkeisiin pitoisuuksiin ei Tuomaksen mukaan ole yksittäistä salaista asetta, vaan hyvä tilanne on saavutettu monen osa-alueen loksastaessa kohdalleen.

- Yhtenä osa-alueena on ruokinta ja siellä pitoisuuksia nostattava rehu. Eläimiä seurataan tarkalla silmällä, ja kun hyvä tasapaino on löydetty, mennään sillä.

Ruokinnan muutokset pyritään pitämään mahdollisimman pieninä, ja siitä lehmä konservatiivina tykkää.

Tuotostutka heti käyttöön

Asiakkuusvastaava Jorma "Jorkki" Hytönen vinkkasi tilakäynnillään maksuttomasta Tuotostutka-lypsyrobotti-seurannasta, ja siihen reagoitiin nopeasti. Jo seuraavana päivänä yhteydet olivat kunnossa. Nyt tuotoslukuja ja ruokintaan liittyviä asioita käydään läpi säännöllisesti Tuotostutkan raporteilla.

- Mikäs sen parempaa kuin että joku tulkitsee dataa puolestamme, sanoo Tiina.

Tuotostutka osaltaan ehkäisee tilasokeutta ja auttaa kysymään itseltään, tuleeko selittäneeksi asioita syillä vai tekosyillä.

- On myös helpompi, kun joku sanoo, mitä ruokinnassa kannattaisi juuri nyt tehdä, Tuomas lisää.

Yhteistyö Jorkin kanssa sujuu mukavasti, ja puolin ja toisin soitellaan parin viikon välein. Molemmille on selvää, että korkealle tähdätään.

Hedelmällisyydestä ei tingitä

Epätasaisten poikimisten ja DIM:n (keskimääräinen päivää poikimisesta) karkaamisen välttämiseksi lehmien tulee tiinehtyä suunnitellusti. Hedelmällisyyteen onkin kiinnitetty erityistä huomiota.

Eläinlääkärin käynti on systemaattisesti kerran kuu-kaudessa. Jos poikimisesta palautuminen ei ole sujunut niin kuin pitäisi, siihen päästään heti kiinni ja hoito voidaan aloittaa ajoissa. Navetassa on lukkoaidat kaikkialla, mikä tekee käynnin toteuttamisen helpoksi.

Tiineystarkastukset tehdään ultraamalla. Kataiset ovat kokeilleet ultrauksesta luopumista, mutta se oli kallis

kokeilu. Mikäli sikiö kuolee sisälle, se ei hetkessä tule ulos ja ilman ultrausta se tulkittaisiin helposti tiineydeksi. Eräs joka kuisen käynnin eduista on se, että nämäkin löydetty tapaukset hoidetaan saman tien.

Hieho24 toteutuu

Hiehot ja umpilehmät otetaan huomioon jo peltopuolella: niille tehdään appeen komponentiksi omaa kuivaa heinää. Hiehojen karkearehustus koostuu umpiappeesta ja säilörehusta, joiden suhde määräytyy iän ja kuntoluokan mukaan. Kun energiansaanti vastaa tarvetta, voidaan karkearehua tarjota vapaasti koko ajan. Tämä kehittää syöntikapasiteettia, joka on tärkeässä roolissa heti poikimisen jälkeen. Nuorkarjan erityistarpeet on otettu huomioon myös väkirehuvallinnassa.

- Paras teko ikinä oli korvata osin omaan viljaan perustunut väkirehuruokinta Hiehon Herkulla, sanoo Tiina.

Hiehon Herkku -täysrehusta nuoriso saa tarpeeksi valkuaista raamin kasvuun, muttei liikaa energiaa. Tällöin utareeseen muodostuu rasvakudoksen sijaan enemmän maitoa erittävää kudosta. Valkuainen myös lujittaa utareen sidekudosta.

Kun hiehoja ruokitaaan topakasti, ne ovat hyvän kokoisia jo paljon ennen varsinaista siemennyskautta. Siemenettäessä ei tuijoteta kalenteria, vaan otetaan huomioon myös eläimen koko. Toki niin paljoa etukäteen ei siemenetä, että poikiminen olisi alle 22 kuukauden iässä. Kun kalenteri edellä menemisestä luovuttiin, hiehojen keskipoikimaikä alkoi osua nappiin, ollen tällä hetkellä optimaalisesti 24 kuukautta.

Katseet suuntautuvat kesään

Tuomaksella on kokemusta rehun korjuusta ajosilppurilla jo 20 vuoden ajalta. Normaaliokesinä mikäli rehua riittää, tehdään kaksi niittoa. Nurmiseoksessa on timoteitä, nurminataa ja vähän ruokonataa. Säilörehusta noin puolet säilötään hapolla ja puolet biologisella, säilöntäaine valitaan sääolosuhteiden mukaan.

Viljapuolella syötössä on ohra, joka tehdään litistettynä tuubiin. Peltoalaa on omien ja vuokramaiden osalta 175 ha sekä lisäksi joitakin sopimusaloja. Myös urakointia tehdään.

Pariskunnan ylpeyden aiheena on vanhan navetan ajalta 150-tonnari Osinko. Pitkäjänteinen työ eläinten hyvinvoinnin ja korkean tuotoksen eteen jatkuu. Kesällä navetan katossa olevat viilennyspuhaltimet pääsevät tositoimiin. Ne on suunnattu makuuparsiosastolle, jolloin viilentävästä vaikutuksesta saadaan paras hyöty.

Yhden naisen navetassa panostetaan ruokintaan

Leea Paananen teki rohkean päätöksen jatkaa yksinään isänsä kotitilan pitoa. 22-vuotias nainen pyörittää nyt yhden robotin karjaa Pihtiputaan Muurasjärvellä.

Teksti ja kuvat: Heidi Kinnunen ja Marjo Keskikastari

Lehmien maitotuotos lähti nopeasti kasvuun Leean otettua ohjat tilan sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Ruokintaan panostetaan nyt entistä enemmän. Robotilla ja kioskillä menee Benemilk Black. Appeessa on oma murskevilja, Opti 34 ja Kiima-Melli.

Pihatto on valmistunut vuonna 2005. Holstein-karjalle parsipaikkoja on 59. Tilasta muodostettiin vuonna 2017 maatalousyhtymä, jolloin Leea osti osuuden siitä. Tuolloin Lelyn A2 robotti vaihtui A4:n, joka paransi lehmien kapasiteettia. Vuonna 2020 hän osti koko tilan itselleen. Leea siementää itse eläimet ja on erittäin kiinnostunut jalostuksesta.

Pellot ovat olleet luomuviljelyssä, joten lehmät ovat lypsäneet nyt luomusäilörehulla. Viljely on tarkoitus siirtää takaisin tavanomaiseen tulevana keväänä myyntikasvi-vaatimuksen vuoksi. Samalla aletaan tavoitella parempi-laatuisia säilörehuja, jolloin pärjättäisiin vähemmällä täydennysrehuilla.

Peltotyöt Leea tekee pääasiassa itse. Peltopinta-alaa on 130 hehtaaria, suurin osa on nurmella.

Viime vuonna vilja laitettiin ensimmäistä kertaa litisteeksi ja se onnistui erittäin hyvin.

Yhteistyö alkoi ”verisissä merkeissä”

Lantmännen Agron **Heidi Kinnunen** toimii Pihtiputaan alueella asiakkuusvastaavana. Ensi käynti Leean luona kesällä 2019 jäi mieleen, kun pihalla tuli vastaan nuori nainen kädet veressä. Leea oli juuri joutunut lopettamaan eläimen, eikä ehtinyt vielä pestä käsiään. Yhden naisen navetassa karjanomistaja joutuu tekemään ikävätkin hommat.

Yhteistyöhön päädyttiin, kun ensimmäisen rehunteon jälkeen Leea tarvitsi vahvemman rehun lehmille syöttöön. Lehmillä oli paljon energianpuutetta, varsinkin tuohon aikaan poikineet ensikot kärsivät ketoosista eniten.

- Heidi suositteli energistä Benemilk Blackia, ja hyvän maitotuotoksen lisäksi lähdettiin tavoittelemaan korkeita maidon pitoisuuksia. Nyt keskimaidot hipovat 40 kiloa. Pitoisuudet ovat myös ilahduttavalla tasolla, Leea kertoo.

Pihaton kaikki eri eläinryhmät ovat omissa osastoissaan, ja niiden sijoitteluun on kiinnitetty huomiota, jotta siirtäminen yksin olisi turvallista ja helppoa.

Energialisä helpottaa hedelmällisyyttä

Lehmien perusrehuna on ape, jota täydennetään Benemilk Blackillä ja energialiuksella. Hiljattain robotille otettiin käyttöön myös Benemilk Booster antamaan potkua alkulypsykauden suureen energiantarpeeseen. Lehmät saavat boosteria kilon päivässä 110 päivän ajan poikimisesta.

- Benemilk Black on maistuva ja lehmät heruvat sen ansiosta huippulukemiin, Leea kehuu.

Boosterilla saadaan haluttua energialisäystä erillisruokinnassa, mutta sitä voidaan käyttää myös appeeseen tuomaan kaivattua energiaa. Boosterin korkea energiapitoisuus on peräisin pötsisuojustusta rasvasta ja osa maissin tärkkelyksestä.

- Alkulypsykauden energian saannilla on positiivinen vaikutus tiinehtymiseen sekä hyvään tasaiseen maitotuotokseen, muistuttaa Heidi.

Umpilehmä vaatii hyvän kivennäisen

Leea on halunnut panostaa erityisesti umpilehmien ruokintaan. Onnistuminen siirtymäkaudessa varmistaa tuotoisan lypsykauden. Edellytyksenä on, että tyypillisiltä ongelmilta kuten halvauksilta ja jälkeisten jäämiseltä vältytään. Heidi kannustaa analysoimaan umpilehmien karkearehut myös kivennäisten osalta.

- Kannattaa välttää kaliumpitoisia säilörehuja. Umppareiden rehun kaliumpitoisuuden olisi hyvä olla alle 20 g/kgka.

Umpikauden kivennäiseksi valittiin Umpi-Melli Hypo TMR, joka sisältää anionisuolaa, erittäin korkean E-vitamiinitason ja orgaaniset hivenaineet. Leea antaa umpiosaston lehmille jauhemaisen kivennäisen suoraan ruokintapöydältä, josta se häviää hetkessä umpilaisten suuhun. Jauheinen kivennäinenkin voi siis olla maittava. Umpilehmien karva kiiltää ja kivennäistä on laitettu myös lypsäville lehmille tarjolle.

Tunnuttaminen Leean tilalla aloitetaan kevyesti noin viikko ennen poikimista. Lehmät saavat umpikaudella Umpi-Melli Hypon lisäksi puolesta kilosta kiloon rypsiä. Tunnus on 50-50 Benemilk Black -robottirehua ja boosteria.

Leea Paananen on tyytyväinen Lantmännen Agron palvelukonseptiin ja yhteistyöhön Heidi Kinnusen kanssa. Lehmien maitotuotos on lähtenyt nousuun, kun ruokintaan panostetaan nyt enemmän.

Onnistuneen ruokinnan hyödyt

Ruokinta vaatii huolellisuutta jokaisessa eläinryhmässä. Onnistuneella umpiruokinnalla ennaltaehkäistään aineenvaihdunnallisia sairauksia poikimisen yhteydessä ja sen jälkeen. Lehmät heruvat todella nopeasti poikimisen jälkeen, ja ovat näyttäneet tarvitsevansa voimakkaita täydennysrehuja energiatasapainon ylläpitoon.

Ketoosi on ollut tämän karjan kansansairaus, joka on kuitenkin onnistuneella ruokinnalla sekä umpiaikana että poikimisen jälkeen vältettävissä. Ruokinnan ollessa kunossa lehmä on askeleen edempänä päästä hyödyntämään geneettistä potentiaaliaan maidontuotannossa.

Tavoitteet korkealla

Tavoitteet ovat tulevaisuuden osalta korkealla. Vasikkoihin on selkeästi panostettu. Ternimaito juotetaan vasikalle heti syntymän jälkeen ja prix arvoja seurataan tarkasti. Arvot ovat olleet erittäin korkeita. Pikku-Mullin Herkkua on vasikoille vapaasti tarjolla.

Leea on ollut tyytyväinen yhteistyöhön Lantmännenin kanssa. Yhteistyötä lujitetaan säännöllisillä tilakäynneillä.

- Palvelu pelaa, rehut tulevat ajallaan ja tuotteiden laatu on ollut erinomainen.

Vapaa-ajalla Leea tykkää nähdä kavereita. Syksyisin hän kulkee pohjanpystykorvansa kanssa metsällä, käy vesilinnustamassa ja saattaa joskus osallistua luolametsästyksenkin. Pyöräily, maalaaminen ja piirtäminen ovat myös mielipuhiaa.

- Alkupalvesta tuli hommattua karaokelaitteet, joten iltaisin navetan jälkeen voin laulaa muutaman kappaleen päivän päätteeksi, Leea hymyilee.

Leea antaa umpiosaston lehmille jauhemaisen kivennäisen suoraan ruokintapöydältä, josta se häviää hetkessä umpilaisten suuhun.

Vieroituksen jälkeen vasikoille annetaan täysrehua vielä lähes vapaasti (max 3 kg), jotta juottokauden hyvä kasvu ei taannu.

Vasikan elinikäistuotos määräytyy vasikkakaudella

Puolet lehmän elinajan korkeuskasvusta ja neljännes elopainon lisäyksestä tapahtuu vasikkakaudella, ensimmäisen puolen vuoden aikana. Kasvun menetystä ei voida kompensoida myöhemmin.

Teksti: Merja Holma

Vasikan kasvu on edullisinta puolen vuoden ikään saakka, siksi sitä ei kannata tuhata vieroitusstressiin. Vuoden iässä ruokintakustannus lisäkasvukiloa kohden on jo noin tuplasti suurempi kuin alle puolen vuoden iässä. Alun epäonnistuminen ja vieroituksen jälkeinen kasvun romahdus heijastuu lehmän elinikäistutukseen.

Väkirehu virittää pötsin

Vasikka pystyy hyödyntämään ensi viikkoina vain juoman muodossa annettua ravintoa. Sopiva kuiva-aineen määrä on noin kilo päivässä joko juomarehuna tai maitona. Ensimmäisten elinpäivien jälkeen vasikalle tarjotaan myös vasikkatäysrehua. Kuivan rehun syönti on vielä vähäistä, mutta pienikin määrä stimuloi pötsin ja mikrobiston kehitystä.

Mikrobisto kasvaa pötsinesteessä, joten vesi on välttämätöntä. Puhdasta vettä ja täysrehua pidetään vapaasti tarjolla koko juottokauden ajan. Täysrehun syönti lisääntyy

merkittävästi vasta toisen kuukauden aikana, kun juoman määrää vähennetään.

Vieroitusajan venytys tärkeää

Pötsin ohella myös juoksutusmahan sekä suoliston pitää sopeutua ruokinnan muutokseen. Runsaan juoton jälkeen kuivan rehun sulavuus on huono, jolloin osa tärkkelyksestä virtaa pötsistä eteenpäin ja voi aiheuttaa "vuotavan" paksusuolen. Tärkkelystä kulkeutuu sontaan aiheuttaen ripulointia. Paksusuolen pH laskee, mikä aiheuttaa tulehdustilan elimistössä, jolloin vastustuskyky alenee.

Mitä suurempi juoman määrä vasikalle annetaan, sitä pidemmäksi vieroitus aika tulisi venyttää, jotta väkirehun syönti lisääntyy ennen vierotusta vähintään 1,5 kilon tasolle. Pikku-Mullin Herkku on hyvä pitää vapaassa ruokinnassa vielä 3-4 viikkoa vieroituksen jälkeen, jotta kaikki muutokset eivät tapahdu samaan aikaan.

Pörröturkeilla huonompi hedelmällisyys

Vieroituksen jälkeen väkirehun osuuden tulee olla yli 80 prosenttia, jotta kasvu ei romahda. Juottovasikat ovat usein hyvän näköisiä, mutta vieroitettujen osastossa karva lakkaa kiiltämästä ja kasvu taantuu. Tämä voi myöhemmin näkyä huonompana hedelmällisyytenä.

Onnistunut vieroitus ja tehokas vieroituksen jälkeinen ruokinta edistävät vasikan kohdun ja munasarjojen kehitystä ennen puberteettia. Ruokinnalla on vaikutusta kehittyvien munarakkuloiden määrään.

Nuolu-Mellit helpottavat elämää

Nuoleminen lisää syljen eritystä. Sylki toimii puskurina ts. estää pötsin pH:n laskua.

Nuolu-Mellit tekevät lehmien ruokinnasta vaivatonta. Maittava ja melassoitu kivennäissanko on helppo sijoittaa laitumelle, pihattoon tai kasvavien osastolle.

Teksti: Päivi Volanto

Nuolu-Melli -kivennäissangot täydentävät kätevästi kivennäisruokintaa niin pihatoissa kuin laidunkaudella. Naudat voivat tyydyttää yksilöllisen lisäkiivenäistarpeensa nuolemalla haluamansa määrän kivennäistä, kun sangot ovat vapaasti käytettävissä. Kivennäiset itsessään eivät ole maittavia, mutta sekoitettuna melassiin maittavuus on taattu.

Kivennäissankojen paikka ja määrä

Seinään kiinnitettävällä sankotelineellä sanko saadaan oikealle korkeudelle. Sopiva korkeus lehmälle on noin 60 cm, jolloin nuoleminen helpottuu. Kulutus on huomattavasti

pienempää, jos sanko on maan tasalla. Nuolu-Melli sanko kannattaa sijoittaa paikkaan, missä eläimet käyvät usein. Tällaisia paikkoja ovat esim. vesipisteet tai ruokintapaikat.

Sankoja on oltava tarpeeksi eläimiä kohden. Suositus on 1 sanko per 10 lehmää. Jos sankoja on liian vähän, eläimet kilpailevat kivennäisistä ja kuluttavat enemmän kuin olisi tarpeen. Kun sankoja on tarpeeksi, eläimet oppivat, että kivennäistä on aina saatavilla.

Vaikka Nuolu-Mellit saavat kosteutta, ne eivät pehmene vaan koostumus pysyy kiinteänä. Kivennäisen kulutus pysyy normaalina tasaisen laadun ansiosta. Kivennäisen kulutukseen vaikuttavat myös muut tekijät kuten eläimen ikä, tuotantovaihe, muu kivennäisruokinta ja ympäristötekijät.

Muista suolakivet

Suolakiviä on hyvä olla vapaasti tarjolla kaikille eläimille ympäri vuoden. Lypsylehmän päivittäinen natriumintarve kasvaa maitotuotoksen noustessa. Natriumin tarve lisääntyy myös, jos ympäristön lämpötila kohoaa kuten kesällä on tapana käydä. Suolakivet on valmistettu puristamalla puhdasta natriumkloridia tiiviiksi massaksi. Yksi kivi painaa 10 kiloa.

Nuolu-Melli Umpi 20 kg	Nuolu-Melli Kalsium 20 kg	Nuolu-Melli Magnesium 20 kg
Umpilehmille, emolehmille ennen poikimista, hiehoille ja vuohille	Lypsäville lehmille, imettäville emolehmille, nuorkarjalle, vuohille ja lampaille	Lypsäville lehmille, imettäville emolehmille, nuorkarjalle, vuohille ja lampaille
Optimoitu Ca:P-suhde, mukana myös anionisuoloja, jotka vaikuttavat positiivisesti kalsiumaineenvaihduntaan poikimisen aikaan	Maidon tuotantoon tarvittavia kivennäisiä, hivenaineita ja vitamiineja	Laiduntaville eläimille lisämagnesiumia, josta osa hyvin imeytyvässä kelaatti muodossa
E-vitamiini, sinkkikelaatti, orgaaninen seleeni edistävät vastustuskykyä	Sopii luonnonmukaiseen tuotantoon	Zeoliitti (klinoptiloliitti) tasapainottaa nuoren ruohon ammoniakkikuormaa
1 sanko per 10 nautaa tai 25 vuohia	1 sanko per 10 nautaa tai 25 vuohia/lammasta	1 sanko per 10 nautaa tai 25 vuohia/lammasta

Ruoki menestystä

€KM[®]
Pitoisuusrehut

Lantmännen Agron pitoisuusrehut perustuvat patentoituun teknologiaan ja tutkittuihin tuloksiin.

Benemilk[®]-rehut nostavat eniten maidon rasvapitoisuutta, ja ne parantavat rehuhyötysuhdetta jopa yli 10 prosenttia. **Maituri 14 000** -rehut on oikea valinta, kun tavoitteena on huipputuotos korkeilla pitoisuuksilla. **Opti 22 E** sekä **Opti 26 E** tuovat pitoisuusrehujen tehon Opti-sarjaan.

Tervetuloa tyytyväisten käyttäjien laajaan joukkoon!

kauppa.lantmannenagro.fi

 Lantmännen
Agro